

REPORTAŽA

Bjeloglavi. Supovi

Najboljem svjetskom timu za prstenovanje supova država samo odmaže, a ovih prekrasnih ptica sve je manje

Tim dr.
Gorana
Sisjka na
poratku
u Gornjoj
Ičici, gdje su
odležali
20
prstenovanih
supova

VIKENDILIST 25
17. lipnja, 12. svibnja 2019.

Pisac: **MARIJA BOROVIĆ**
Fotografije: **UDNEGA GABRIK, MEL PAVLEVIĆ** / VISUAL

K

al kapetan Nikola Kesten poduo litice "Završice" močvari
brod "Andrija". Branko Jablje-Banča skakao na liticu. Zatim
se je penjao koristeći ovčje štaze i trazi odlične za koje će vezati
uže koje će mu služiti za uspon i spust. Kada na tom nepristupačnom
terenu pred sobom vidi cijli – prilično zastrašujućeg
bjelog supa – pokušava mu prilaziti i misli govornik. Zatim
bježi. Kesten se vraća na brod i pokušava se vratiti na
srednju mehinu, a na dnu je posebno moćni i dronirani ključni
plastični prsten. Pomocni tih prstenova moći će se pronaći
kamo se sup u potrazi za hranom zaputio. Je li se vratilo u svoj
koloniju ili je potraženo na neki drugi kraj svijeta, kao što je
to bio slučaj u Hrvatskoj prstenovanih supa koji je odnio
do Čada. Illi se zaputio na sjever, do Švedske. Podaci koji se
o ovoj vrsti pred izumiranjem dobivaju – cijli je prava još
prile šes godinu kod nas bilo 140, a sada ih prema procjeni
Ulričke Grlon koja se bavi zaštitom ptica grabljivica nema
više od 50 – imaju povećanu ulogu u priči o planiranju znanstvenih
podataka o namjerenim vrstama ptica grabljivica, te
podatima o okolišnim uvjetima. U ovom slučaju, u slučaju vjetrovi
podmornice otkriveni razlozi su: povećana visina vjetrovi
godine pa se ondje i jone i njihove kometariji, i odnosi na
ovce iz farmskog uzgoja, povećanu. Kako se granule životinje
ne može zakopati u kretu, ni se njihove lešine iz njega uba-
njaju, prirodni osjeti. Što supovi jesu, imaju u odnosu na
nezamislivu ulogu, sprečavajući i zaustavljajući rask od
svojih zaražanih bodisa. Njihovim izumiranjem ta bi se rizik
legitima, povećano i posuho ozbiljna prijetnja i stoci i ljudima.

Jedan od najdugovječnijih projekata

Ljudi poput Banče čine sve da se to ne dogodi. No, država,
prema svemu sudeći, za biološke supove uopće ne mari,
barem ne u 100 injeti da ih za prstenovanje državlja 2000
kuma. Štoviše, osim činjenice da je u tom slučaju prstenovanih
mole stotaka za prošle reprezentacije, ali za zaštitu vrste
pred izumiranjem vedovito se nema novca. I tako se umalo
dogodio da uoči 30. jubileja prstenovanja ove Zajednice o
zaštitu privedu s ciljem upoznavanja faktora koji utječu na op-
stanak ove ugrožene vrste. Njegovih svih ovih godina u timu
se zadržavaju 30-ak ljudi koji su među najvornijih sudje-
vala u projektu, a bilo je ih 15000 volontera iz cijelog svijeta.
Do sada sam s timom prstenovao 1021 supa. No, kako su
redarati na svjetlu kojih je predloženo da se u Gornjoj Ičici
populaciju od 400 parova iz Ego-sentra na Cresu, koji je pre-
samo 2014. napuhala se smanjila – govori dr. Gorana Sisjka,
zastavnik sveučilišnog plasa, zaposlen u Ornitološkoj postaji u
Rijeci, u Zavodu za ornitologiju HAVIT-a. Sisjka je ujedno i

kerak blize širemu zaražanih bodisa.
– Supove sam počeo istraživati 1981., a sustavno prstenovati i
markirati kraljinu markiranu 1990. Prstenovanje bioloških
supova jedan od najdugovječnijih projekata koji se u Hrvat-
skoj provodi s ciljem upoznavanja faktora koji utječu na op-
stanak ove ugrožene vrste. Njegovih svih ovih godina u timu
se zadržavaju 30-ak ljudi koji su među najvornijih sudje-
vala u projektu, a bilo je ih 15000 volontera iz cijelog svijeta.
Do sada sam s timom prstenovao 1021 supa. No, kako su
redarati na svjetlu kojih je predloženo da se u Gornjoj Ičici
populaciju od 400 parova iz Ego-sentra na Cresu, koji je pre-
samo 2014. napuhala se smanjila – govori dr. Gorana Sisjka,
zastavnik sveučilišnog plasa, zaposlen u Ornitološkoj postaji u
Rijeci, u Zavodu za ornitologiju HAVIT-a. Sisjka je ujedno i

ONI SU KOMANDOSI ZA OČUVANJE SUPOVA

nastavak s prethodne stranice >>

predsjednik Udruge Grifon. Branko Jalžić-Bančo instruktor je speleologije. Sedamdeset mu je godina. Po njemu je nazvan prvi sup kojeg je prije 30 godina prstenovao tim dr. sc. Gorana Sušića. Po njemu je nazvan i tisućiti prstenovani bjeloglavi sup. – U ovih 30 godina bilo je svega, ali srećom nitko nikada nije stradao. Prije smo imali gumenjak, ma ni komandosi nam nisu bili ravni – govori Jalžić po povratku s ovtjednog prstenovanja na Plavniku i Cresu. S financiranjem su se sve ove godine nekako krpali, što donacijama, što vlastitim sredstvima, sve dok zbog spomenutih 20.000 kuna umalo nije sve stalo: – Da pokrijemo sve troškove broda i opreme, realno nam je trebalo 50.000 kuna, ali toliko nismo ni htjeli tražiti misleći da su nam veći izgledi ako tražimo manje pa ćemo ostatak

Populacija bjeloglavih supova u Hrvatskoj spala je na dvadeset parova

namaknuti sami. Za pomoć smo se obratili svim nadležnim institucijama za koje smo mislili da bi trebale prepoznati kako je upravo prstenovanje mladih bjeloglavih supova neophodno za njihovu zaštitu. Tražili smo sredstva od Ministarstva zaštite okoliša i energije, Hrvatske agencije za okoliš i prirodu, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, nadajući se da će nam netko od njih – ne svi, barem jedna ustanova – dati tih 20.000 kuna za prstenovanje, kako bismo mogli nastaviti s projektom. Međutim, to se nije dogodilo. Od svih smo dobili odbijenicu. Ministarstvo je odgovorilo da nema planirana sredstva za traženu namjenu u ovoj godini niti da ima mogućnost direktne dodjele sredstava za ovakvu aktivnost jer oni ne provode natječaje za financiranje udruge. Uputili su nas na Fond za zaštitu okoliša i

Branko Jalžić-Bančo, Goran Sušić i Irena i Saša Marinković iz Srbije

energetsku učinkovitost i Ured za udruge, vraćajući nas na početak jer nas je Fond prvi odbio odgovorivši da sredstva za tu namjenu nemaju osigurana u svojem financijskom planu – govori Sušić.

Donacije iz Njemačke
Najboljem timu na svijetu u prstenovanju bjeloglavih supova u pomoć je priskočila volonterka iz Njemačke Cornelia Kruchten koja je odaslala apel za spas hrvatskih supova. Putem turističke agencije koja se bavi ekološki osviještenim turizmom, ona je pozvala da se daju donacije pa je dio novca namaknut. Najveći su pojedinačni donatori bili surpriznici Edo Der Maat i Helma Westra koji su donirali 750 eura. Naposljetku je "uskočila" i Javna ustanova Priroda Rijeka koja je projekt prstenovanja bjeloglavih

supova potpomogla s 9000 kuna, dok je Udruga BIOM, koja provodi akcijski plan za zaštitu bjeloglavih supova, obećala 11.200 kuna: – Realni troškovi za sedam dana prstenovanja bili bi 50.000 kuna. Mi ih nismo imali pa je ono trajalo četiri dana – kaže Sušić. – Ostali su nam Krk i Prvić u kojima su litice visoke do sto metara. Bez novih konopa onamo ne možemo – govori speleolog Jalžić, svih ovih 30 godina prstenovanja predvodnik penjača koji sudjeluju u projektu. Neophodan dio tima su članovi i brod Kluba podvodnih aktivnosti 3. maj iz Rijeke koji predvodi kapetan Nikola Kesten, koji je ujedno i predsjednik kluba. Ekipa koja sudjeluje u prstenovanju sprijateljila se tijekom svih ovih godina i mnogi od njih žive za tih nekoliko dana u godini kada će se otisnuti

na more da bi spašavali iz njegova ptice supova koji, prije nego što dosegnu dob kada počinju letjeti, padaju iz gnijezda preplašeni nazjedom turista. Također se verna uz strme litice da bi došli do gnijezda s mladunčeta, ali i svatko od njih poseže za svojim novcem, barem za opremu. – Naša suradnja traje 20-ak godina. Ronilački klub prstenovanje bjeloglavih supova prepoznaje kao jednu od ekoaktivnosti važnih za očuvanje životinjskog svijeta. Naš Filip Brdovčak-File u projekt se uključio kao član kluba, a sad je drugi penjač, što pospešuje efikasnost – tumači Marko Kušpilić iz Kluba podvodnih aktivnosti. U timu koji se neki dan vratilo prstenovanja bili su još i Damir Lovrić-Fritz te gosti iz Srbije koji odnje provode identičan projekt i na državnoj se razini susreću s istim problemima. Irena Hribšek, direktorica Fondacije za zaštitu ptica grabljivica Beograd, s kojom će Grifon potpisati ugovor o dugoročnoj suradnji da bi lakše došli do europskih sredstava, kad već vlastite države za svoje ugrožene vrste ne mare, te dr. Saša Marinković iz Instituta za biološka istraživanja "Siniša Stanković". Njihova je ekipa također postigla jedinstven pothvat u svijetu podiगावši u nekoliko godina broja parova s 10 na čak 260. – Supovi su ptice koje ne poznaju granice. Želimo ih zadržati na ovim prostorima – kaže Marinković i dodaje da će na jesen na svjetskom kongresu u Portugalu hrvatska i srpska ekipa predstaviti zajedničke rezultate do kojih su došli promatranjem supova, a riječ je o tome da je ženka dominantna, da mužjak ima manje strpljenja, da je par vjeran jedan drugome do kraja...

Mreža sigurnih zona
Želja je ovih entuzijasta i zaljubljenika u prirodu da uspostave takozvanu mrežu sigurnih zona u kojima bi bila hranilišta za supove. Počelo bi se od onoga u talijanskim Alpama, kamo naše gladne ptice odlaze jesti, zbog čega nerijetko stradaju na putu. Ako se uspiju vratiti u svoju koloniju, za to im treba barem tri dana, što opet predstavlja rizik da će u tom periodu uginuti mladunčce. Sljedeći bi postajala bila Učka, zatim NP Puklenica, pa bi onda preko Mostar, ra i Popova polja ta mreža išla do klisura Uvca u Srbiji, uz Drinu do Bugarske, Grčke, Turske i Izraela. – U toj bi se mreži sigurnih zona supovi mogli najesti, i to u zaštićenim područjima u kojima hrana nije zatrovana. S druge strane, riješio bi se problem kilaoničkog otpada koji se sada odlaze po divljim deponijama – tumače članovi Sušićeva tima, iznoseći nam primjer da na Cresu, gdje je zaštitu supova preuzela država, nije moguće dopremiti kilaonički otpad za prehranu supova ako on nije s Krka ili Cresu. No, takvih je suludih propisa nastalih po uredu dima u kojima sjede ljudi cijepljeni od stvarnog života bilo i bit će. Samo, pitanje je hoće li tada biti i bjeloglavih supova, životinjske vrste koju smo s jedne strane zaštitili zakonom, a s druge tako da se trudimo da što prije izumre.

Jedan od prstenovanih supova

Do gnijezda su se penjali p0 strmim liticama

OPĆA ŽUPANIJSKA BOLNICA NAŠICE
Broj: 01-297/1-2019
Našice, 06. svibnja 2019.

Na temelju članka 21. Statuta Opće županijske bolnice Našice, odobrenja Plana specijalizacija i užih specijalizacija za 2018. godinu, KLASA: 131-01/18-01/135, URBROJ: 534-03-2-2/3-18-2 od 24. svibnja 2018. godine, te odredbi Pravilnika o mjerilima za prijam specijalizanata (NN 83/15), ravnatelj Opće županijske bolnice Našice objavljuje sljedeći

NATJEČAJ
za upućivanje doktora medicine na specijalizaciju iz grane specijalizacije

PEDIJARIJA – dvije (2) specijalizacije,
KLINIČKA MIKROBIOLOGIJA – jedna (1) specijalizacija.

Prijavi treba priložiti:

- životopis,
- preslika domovnice,
- preslika diplome medicinskog fakulteta,
- preslika uvjerenja o položenom stručnom ispitu,
- preslika odobrenja za samostalan rad,
- preslika prijepisa položenih ispita na studiju,
- preslika potvrde o općem prosječnoj ocjeni tijekom studija te duljini trajanja studija,
- preslika nagrada za vrijeme studija,
- preslika potvrde o statusu poslijediplomskog doktorskog studija,
- popis objavljenih radova i kopije radova,
- preslika ugovora o radu ako je pristupnik radio u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (u općoj/obiteljskoj medicini ili hitnoj medicini),
- rezultate psihološkog testiranja (za kirurške grane i preslika rezultata testiranja manualne spretnosti),
- potvrdu o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Redoslijed pristupnika utvrđuje se primjenom mjerila propisanih odredbama Pravilnika o mjerilima za prijam specijalizanata („Narodne novine“ br. 83/15).
Pristupnici koji dostave pravovremene i potpune ponude sa svim priložima i dokazima, prije izbora biti će pisanim putem pozvani na razgovor s Povjerenstvom, a najkasnije u roku od 30 dana od isteka roka za podnošenje ponuda po natječaju.
Odluka o izboru specijalizanata javno će se objaviti na oglasnoj ploči i na internetskoj stranici Opće županijske bolnice Našice, najkasnije u roku od 20 dana od obavljenog razgovora s pristupnicima natječaja.
Pristupnici su obvezni na razgovoru s Povjerenstvom predočiti izvornike dokumenata. Prijave se podnose u roku od 8 dana od dana objave u Večernjem listu na adresu: Opća županijska bolnica Našice, Bana Jelačića 10, 31 500 Našice, s naznakom «Za specijalizaciju iz...».

OŽ Našice dostavljene podatke pristupnika obrađuje u skladu s odredbama pozitivnih propisa koji uređuju zaštitu osobnih podataka. Dostavljeni podaci obrađivat će se u svrhu provođenja natječaja radi zasnivanja radnog odnosa i u druge se svrhe neće koristiti.
Informacije na telefon 031/488-903

OPĆA ŽUPANIJSKA BOLNICA NAŠICE